

(18. 8.)

BRIEF TEN GELEIDE EENER NOTA VAN INLICHTINGEN
OP DE ADRESSEN VAN GEDEPUTEERDE STATEN
VAN ZUIDHOLLAND, GELDERLAND EN
NOORDBRABANT.

Zijne Excellentie den Minister van Staat, Voorzitter
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

's GRAVENHAGE, 1 September 1900.

Onder bijvoeging van de adressen gevoegd geweest bij Uw schrijven van 18 Mei jl. n°. 94, heb ik de eer Uwer Excellentie hierbij te doen toekomen eene nota, waarin die adressen worden behandeld.

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,

C. LELY.

(18. 9)

NOTA VAN INLICHTINGEN OP DE ADRESSEN VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN ZUIDHOLLAND,
GELDERLAND EN NOORDBRABANT.

Met betrekking tot de adressen van de Gedeputeerde Staten van Zuidholland, Gelderland en Noordbrabant in zake het wetsontwerp ter verzekering van de veiligheid van het verkeer op de openbare wegen, heeft de ondergeteekende de eer het volgende onder de aandacht te brengen.

Terwijl Gedeputeerde Staten van Noordbrabant zich in hun adres van adhaesie in hoofdzaak bepalen tot de mededeeling, dat zij zich met de beschouwingen van hunne ambtgenooten van Zuidholland in het algemeen wel kunnen vereenigen en Gedeputeerde Staten van Gelderland, onder herhaling van een paar punten uit het adres dier ambtgenooten, verklaren, dat zij de overigens in dat adres ontwikkelde bezwaren in hoofdzaak deelen, meent de ondergeteekende te kunnen volstaan in hetgeen volgt alleen laatstbedoeld adres te bespreken.

I. In de eerste plaats wordt in het adres verklaard, dat de bedoeling van het wetsontwerp zou zijn om een zooveel mogelijk uniform toezicht te verzekeren op het vervoer met automobielen en rijwielen. Dit is minder volledig. De aangelegenheid van het vervoer met automobielen moge tot de indiening van het wetsvoorstel den stoot hebben gegeven, doel er van is, om, zooals elders op meer dan eene plaats is gezegd, eene regeling van het openbaar verkeer in zijn geheel omvang in het leven te roepen, ten einde de veiligheid van dat verkeer als eene zaak van algemeen belang naar behooren te verzekeren. Het doel is alzoo om uniforme voorschriften te verkrijgen, welke wegens die uniformiteit aan een ieder gemakkelijk bekend, derhalve gemakkelijk na te leven en te handhaven zullen zijn.

Gedeputeerde Staten nu achten het wenschelijk, dat de hier bedoelde voorschriften bij de wet worden vastgesteld, omdat de behandeling eener wetsvoordracht aan alle belanghebbenden gelegenheid geeft op de groote belangen, welke bij die bepalingen gemeoid kunnen zijn, te wijzen. Wil men echter de regeling aan het uitvoerend gezag opdragen, dan is het noodig dat de op te dragen bevoegdheid nauwkeurig wordt afgebakend, hetgeen, naar hun oordeel, in dit wetsontwerp niet is geschied. Zij zouden die bevoegdheid willen omschreven zien als te omvatten het vaststellen van bepalingen, regelende het vervoer met rij- of voertuigen, door eene mechanische kracht voortbewogen, en rijwielen en de verplichtingen, die de bestuurders of leiders van alle voertuigen, last- en trekdieren en voetgangers tegenover elkander in acht hebben te nemen.

Of van eene minder nauwkeurige omschrijving van de hier bedoelde bevoegdheid het gevolg zou zijn dat in het bijzonder voor de provincie Zuidholland een toestand in het leven werd geroepen, welke de vergelijking met het bestaande niet zou

kunnen doorstaan, mag ernstig betwijfeld worden, maar dit daargelaten, kan de ondergeteekende niet toegeven, dat de omschrijving, zooals art. 1 van het gewijzigd wetsontwerp die geeft, niet volkomen duidelijk die bevoegdheid zou omlijnen. Eene bepaling omtrent de breedte, welke een weg behoort te hebben, valt daaronder niet. Zulk eene bepaling zou alleen uit het toezicht kunnen voortvloeien. Zij wijst immers op eene verhouding tot den weg; en van toezicht is in dezen geen sprake. De woorden „betreffende dat verkeer”, waartegen adressant zijne bedenkingen richt, zijn juist opgenomen om de bevoegdheid van het uitvoerend gezag te beperken tot datgene wat blijkens de gewisselde stukken het doel is der voordracht: *uniforme regeling van het verkeer*. Het zou dan ook eene weinig gelukkige uitlegging dier woorden zijn, zoo men ze ging interpreteren met een beroep op art. 4 van het wetsontwerp.

Zoodanige uitlegging zou lijnrecht in strijd zijn met de door de Regeering op dit punt duidelijk afgelegde verklaringen, terwijl art. 4, dat, in deze soort van wetten steeds voorkomende, zoo algemeen mogelijk is gesteld, om de handhaving der regeling te beter te verzekeren, omtrent de grenzen der Regeeringsbevoegdheid uit den aard der zaak niets kan beslissen.

Een verbod om honden als trekdieren te gebruiken zou, evenals een verbod om eenig ander trekdier of eenige mechanische kracht te gebruiken, slechts dan in de regeling kunnen vallen indien zulks ter verzekering van de veiligheid van het verkeer bepaald noodig mocht worden. Dit is, althans wat het gebruik van honden als trekkracht aangaat, niet waarschijnlijk, en aan het stellen van zoodanig verbod wordt dan ook niet gedacht.

Maar zoo de belangen der verkeersveiligheid het noodig maakten, dat een verbod tot het gebruiken van een bepaald trekdier of van eene bepaalde mechanische kracht algemeen werd uitgevaardigd, zou daartoe moeten worden overgegaan, ook al wierd daardoor, gelijk in het adres gemeend wordt, „zoo diep in de oeconomische belangen van een groot deel der bevolking” ingegrepen. Dan zou het aankomen op de vraag, wat in dezen het zwaarst behoorde te wegen, en nu wil het den ondergeteekende voorkomen dat de Regeering, — ook al spreekt men van haar als hebbende *wisselende inzichten*, zonder dat intusschen blijkt, waarom dit juist bij haar *per se* het geval moet zijn — zeer zeker in staat zou zijn deze vraag indien het moest, te beantwoorden, evengoed als een provinciaal of gemeentebestuur.

Gedeputeerde Staten zouden het wenschelijk achten, zoo in de wet werd voorgeschreven, dat de Staten der provinciën over het ontwerp van den in art. 1 bedoelden algemeenen maatregel gehoord moeten worden.

Daargelaten dat eene zoo talrijke vergadering als van de Provinciale Staten, wier leden over de wenschelijkheid of nuttigheid van een voorschrift verschillend kunnen denken, zonder dat juist enkel uit het inzicht der meerderheid omtrent de bruikbaarheid van het voorschrift valt te beslissen, en welke bovendien slechts tweemaal in het jaar bijeenkomt, niet bij voorkeur als raadgeefster van de Regeering in dezen ware aan te wijzen, schijnt er geene noodzakelijkheid te bestaan om de Kroon voor te schrijven over eene van haar uitgaande regeling een bepaald college te hooren. Zooals echter in de Memorie van Toelichting tot het wetsontwerp verklaard is, ligt het in de bedoeling de Gedeputeerde Staten over de ontwerp-regeling te raadplegen en zij, als dragers van de provinciale belangen bij uitnemendheid, kennen de toestanden in het gewest wel zoo door en door, dat hunne adviezen in dezen het meest volkomen licht zullen kunnen verschaffen, te meer waar zij op hunne beurt de gemeentebesturen zullen kunnen hooren.

Dat „de openbare behandeling in de vergadering der Provinciale Staten met de daaraan voorafgaande publicceering van het ontwerp” voor de belanghebbenden de eenige gelegenheid zou zijn om zich te doen hooren, wordt in het adres wel gezegd maar niet waar gemaakt. Het is trouwens niet duidelijk wat met die voorafgaande publicceering van het ontwerp bedoeld wordt, waar zoodanige publicceering van in de Statenvergaderingen te behandelen stukken niet is voorgeschreven.

Er is nog eens op te wijzen dat de algemeene maatregel van art. 1 eenvoudige politiebepalingen zal bevatten, zooals die in elk provinciaal wegenreglement en in bijkans elke gemeenteverordening voorkomen.

Bij het ontwerpen van den algemeenen maatregel van art. 1 zullen, het is ook reeds vroeger gezegd, die reglementen en verordeningen met zorg worden geraadpleegd. De bedoeling is eenheid te brengen in de voorschriften betreffende de verkeersveiligheid, niet om door ingrijpende bepalingen verwarring te stichten.

II. Een tweede bezwaar ontleent adressant hieraan dat het, naar hij zegt, een eerste eisch is dat politiebepalingen omtrent het intercommunaal verkeer binnen dezelfde provincie voor alle middelen van vervoer uniform zijn. Toegegeven wordt echter tevens, dat uniformiteit der politiebepalingen over het geheele Rijk, met het oog op enkele vervoermiddelen, met name de automobielen, gewenscht is. Beide verklaringen zijn moeilijk met elkander overeen te brengen, maar bovendien staat eene regeling als de voorgestelde aan de voldoening van dien eersten eisch niet in den weg, want als de voorschriften voor het geheele Rijk uniform zijn, zijn zij dat ook voor eene provincie. Meent men dat die voorschriften binnen eene zelfde provincie uniform moeten zijn, maar van die in eene andere provincie mogen en dus kunnen afwijken, dan schijnt de wenschelijkheid daarvan moeilijk te bewijzen en in deze verklaring althans niet vereenigbaar met die in het adres sub I afgelegd, dat het namelijk wenschelijk zou zijn de voorschriften bij de wet vast te stellen. Wel zegt adressant dat het in zijn betoog de regeling geldt van het intercommunaal verkeer, maar het moet worden herhaald, dat men bij de regeling van het onderwerp niet van eenig bepaald verkeer kan spreken. Of het verkeer communaal, intercommunaal of interprovinciaal is, het laat zich enkel regelen als het verkeer in het algemeen.

Wat in het adres vermeld wordt omtrent eene verscheidenheid van regeling, welke in de verschillende gemeenten bestond en plaats maakte voor de uniforme regeling in de provincie, pleit voor dit wetsontwerp. Het doel daarvan is immers uniforme voorschriften te verkrijgen en daarom is het minder juist te verklaren dat „dit wetsontwerp de onmisbare en reeds verkregen uniformiteit geheel prijs geeft”. Adressant grondt dit op art. 2, 1ste lid, waarin hij leest, dat provinciale en gemeentebesturen nu voortaan *gelijkelijk* bevoegd zullen zijn voor alle wegen aanvullende bepalingen te maken, terwijl zelfs, naar er bijgevoegd wordt, eene bepaling ontbreekt, dat de gemeenteverordening evenmin mag strijden met de provinciale verordening als met den algemeenen maatregel van bestuur.

Hij meent dat daarmee de onderscheiding gevaar loopt, welke voorkomt in het Zuidhollandsche wegenreglement, hetwelk namelijk niet van toepassing is op in bebouwde kommen gelegen wegen, straten en stegen, die geen deel uitmaken van een verder strekkenden weg. Het minder nauwkeurige dezer onderscheiding in het midden gelaten, is de vrees van Gedeputeerde Staten ongegrond. De bepaling van art. 150 der Gemeentewet, dat de plaatselijke verordening niet mag treden o. a. in hetgeen van algemeen provinciaal belang is, blijft uit den aard der zaak ook ten aanzien van de voorschriften in art. 2, 1e lid, bedoeld, gelden. Wat derhalve door den provinciaal wetgever is geregeld en uit dien hoofde van algemeen provinciaal belang is te achten, kan niet meer door den gemeentelijken wetgever geregeld worden, en heeft deze laatste geregeld, dan zal die regeling van rechtswege vervallen wanneer in hetzelfde onderwerp bij provinciale verordening wordt voorzien. Hetgeen de organieke wetten te dezen opzichte bepalen, blijft intact.

Niet echter zal de Minister hebben toe te zien of de regeling van een gemeentebestuur strijdt met die der provincie, maar zal dit als tot dusver de taak zijn en blijven van Gedeputeerde Staten.

In het adres wordt te dezer plaatse blijkbaar uit het oog verloren dat de bevoegdheid, in art. 2, 1e lid, ook aan de gemeentebesturen gegeven, reeds zoolang zij er zijn bestaan heeft en dat daarvan door dezen is gebruik gemaakt, zoolang de Staten niet eene voor de provincie uniforme regeling in het leven riepen. En de moeilijkheden, waarop aan het slot van hun betoog te dezer plaatse wordt gewezen, met name die aangaande de vraag, of vernietigd moet worden, zullen ook onder de tegenwoordige regeling kunnen bestaan.

III. In het derde bezwaar komen Gedeputeerde Staten op de bevoegdheid in art. 2, 2e lid, aan de gemeentebesturen gegeven. Zij zeggen dat ook hier geen onderscheid gemaakt wordt tusschen straten, enz. in bebouwde kommen en de intercommunale wegen. Dat dit niet is geschied, ligt voor de hand. De bepaling strekt om het den gemeentebesturen mogelijk te

maken voorschriften te geven ter verzekering van de verkeersveiligheid, waar de *plaatselijke toestand*, die zij geroepen zijn te beoordeelen, dat *noodig* maakt. Zulk een toestand nu kan worden aangetroffen op een intercommunale weg evengoed als op een weg in eene bebouwde kom.

Is alzo beoordeeling van de vraag, of de plaatselijke toestand een voorschrift als bedoeld noodig maakt, het best toevertrouwd aan het gemeentebestuur, de Gedeputeerde Staten zullen er voor hebben te waken, dat het voorschrift, als uitsluitend voor de veiligheid van het verkeer gevorderd, ook alleen ter verzekering daarvan strekt. Zij kunnen er voor waken dat wanneer in deze sprake mocht zijn van „hinder, dien iemands burens veroorzaken”, deze niet te breed wordt uitgemeten of liever te breed uitgemeten, tot eene ongewenschte regeling zou leiden.

De zaak is, dat de in art. 2, 2de lid, bedoelde aanwijzing alleen verdedigd kan worden op grond dat de plaatselijke toestand ze ter verzekering van de veiligheid van het verkeer noodig maakt. De aanwijzing is dus noodig of ze is het niet. In het eerste geval kan daartegen geen bezwaar gemaakt worden. In het andere geval zullen Gedeputeerde Staten de verordening ter vernietiging kunnen voordragen en daarmee zal dan hetzelfde worden verkregen, als wanneer zij in hun stelsel het voorstel van het gemeentebestuur ten aanzien van eenige beperking van het verkeer niet hadden overgenomen.

IV. Het vierde bezwaar is voor adressant hierin gelegen, dat de Kroon bevoegd blijft krachtens de wet van 1891 (*Staatsblad* n°. 69) voor de veiligheid op de Rijkswegen bepalingen te maken. Dat het voortbestaan dezer bevoegdheid nu juist voor de in Zuidholland bestaande regeling nadeelig zou zijn, zooals adressant het, in verband met zijne verklaring in het begin van het adres, doet voorkomen, blijkt uit niets en is ook bezwaarlijk vol te houden. Trouwens, die bevoegdheid bestaat ook thans en zou blijven bestaan, ook als dit wetsontwerp geen wet mocht worden.

In het adres nu wordt gemeend, dat de wet niet de mogelijkheid moet openlaten, dat bijzondere voorschriften betreffende het vervoer en verkeer voor Rijkswegen gemaakt worden.

Waarom dit niet moet geschieden wordt niet gezegd, maar de reden kan wel geen andere zijn, dan deze, dat het wenschelijk is dat er voor alle wegen uniforme voorschriften bestaan. Wordt dit erkend, dan is die verklaring ten gunste van het wetsontwerp. Men ziet echter voorbij, dat de bevoegdheid uit de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) verder gaat dan die in het tegenwoordige wetsontwerp omschreven. Immers is in art. 1 sub 6° dier wet sprake van bepalingen betreffende het gebruik van maken van wegen enz.

Die op den weg verkeert, maakt daarvan wel gebruik, maar het is niet het eenige gebruik, dat men van een weg kan maken. De quaestie komt ten slotte hierop neer, dat de Regeering krachtens de wet van 1891 bepalingen zou kunnen maken betreffende het verkeer op de Rijkswegen, maar de onderwerpelijke wet betreffende het verkeer op alle wegen. Van die laatste bevoegdheid zal de Regeering uit den aard der zaak gebruik maken en dan is het niet noodig, dat zij gebruik maakt van de bevoegdheid uit de wet van 1891, waarvan het bestaan overigens aan die andere bevoegdheid niet in den weg staat.

Adressant verzoekt ten slotte dat het wetsontwerp niet worde aangenomen, tenzij zóó gewijzigd als de door hem ontwikkelde belangen van het algemeen verkeer meebrengen. De ondergeteekende is van oordeel dat juist de belangen van het algemeen verkeer eene *algemeene* regeling vorderen, zooals die ook in adressen van de wel in de eerste plaats belanghebbende vereeniging als de Algemeene Nederlandsche Wielrijdersbond en de Nederlandsche Automobielenclub aan de Vertegenwoordiging is gevraagd, en dat zoodanige regeling door aanneming van het wetsontwerp kan worden verkregen.

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,

C. LELY.